

Wijsheid, de vijfde W

door prof.dr E. Boeker

Rector Magnificus prof.dr E. Boeker heeft zijn ambtsperiode in het teken gesteld van de vijf W's: Waarden, Waarheid, Waardigheid, Warmte en Wijsheid. In dit nummer werkt hij zijn gedachten uit bij de vijfde W: Wijsheid.

Een rector heeft het voorrecht ambtshalve veel redes aan te horen; zowel bij aantreden als afscheid van een hoogleraar wordt een oratie uitgesproken. Het afgelopen jaar waren dat er aan de Vrije Universiteit rond de veertig. In mei 1994 hoorde ik zo het afscheidscollege van prof.dr H. Mey, voormalig topmanager bij Unilever en deeltijdhoogleraar bij een van onze postdoctorale cursussen in de economie. Bij het besturen van grote ondernemingen, zo zei hij, komt het evenzeer aan op intuïtie als op intelligentie. Bij intelligentie denkt men aan het logisch doorredeneren vanuit bepaalde premissen. Vandaar dat kunstmatige intelligentie bestaat, met inschakelen van computers. Maar ze kunnen de menselijke intuïtie niet vervangen. En omdat het begrip intuïtie niet heel precies is te omschrijven, is die ook niet te programmeren. Een uitdrukking als 'kunstmatige intuïtie' ben ik nog niet tegengekomen. Vandaar dat in een andere, dit keer inaugurele, oratie de nieuw benoemde hoogleraar in de bedrijfsinformatica prof.dr D.B.B. Rijsenbrij pleit voor maat houden bij gebruik en toepassen van computers. Dit betekent niet dat computers overbodig zijn. Integendeel. Computers hebben zowel in wetenschap als techniek de deur geopend voor een menigte nieuwe theorieën, methodes en toepassingen. Er is veel tot stand gebracht wat er vroeger niet was en wat voor onmogelijk

werd gehouden. Dit 'iets uit niets' herinnert aan scheppingsdaden van kunstenaars, of zelfs aan het werk van de Schepper zelf.

Het is interessant dat in de joodse geschriften die zo'n drie eeuwen voor het begin van onze jaartelling ontstonden, steeds naar voren komt dat scheppen niet vanzelf gaat. Er is wijsheid bij nodig. In Spreuken 8:22 kun je in sommige vertalingen lezen dat God vóór zijn scheppingswerk in het bezit was van wijsheid. En in elk geval was er wijsheid voordat de aarde geschapen werd. En dankzij die wijsheid is er iets tot stand gebracht

dat de moeite waard is, de aarde waarop wij leven. En kan welvaart volgen, en recht.

Dit werd zo'n 23 eeuwen geleden geschreven, in een tijd die voor veel mensen even moeilijk was als nu, met armoede en onrecht. Dit is reden te meer om de positieve instelling van de bijbelschrijvers over te nemen.

Op de Vrije Universiteit leren wij studenten te creëren; nieuwe kennis, procedures of modellen en moderne toepassingen van bestaande theorieën. Om iets te produceren dat goed is, dat toekomst heeft, dat tot heil strekt is wijsheid nodig. Deze oude boodschap geldt nog steeds.

Vaak wordt wijsheid geassocieerd met ouderdom, iets dat je in de loop der jaren kunt verwerven als je daarvoor je best doet. Dat gaat mij te ver. Het lezen van de goede literatuur en het bijwonen van een aangrijpend toneelstuk werkt ook. Zeker als je daar met vrienden en docenten over praat.

Ik hoop dat onze afgestudeerden als ze terugkijken naar hun periode op de Vrije Universiteit constateren dat ze naast kennis ook wat wijsheid hebben meegekregen. ◀

Prof. dr Egbert Boeker